

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Beneficiorum Ecclesiasticorum Natvra, Ereptione, Qualitatibus Ad Ea Obtinenda Requisitis ...

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

494. Quæ jure communi pœnæ statutæ non solventibus aut solvi impredientibus, aut aliquo modo usurpantibus decimas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74477)

revocationem, similemve causam ipsis incognitam; adeoque revera populus re ipsa legem decimarum abrogare non potest per consuetudinem, pontifice ignovente, sine titulo, nisi decimas non solverit immemoriali tempore, quod ipsum tribuit præsumptionem juris. Pirh. n. 132. ex Suar. Quæ tamen consuetudine immemoriali non obstante, manet Pontifici integra potestas (utpote, quæ cum sit divina, & necessaria ad bonam gubernationem Ecclesiæ, per nullam consuetudinem tolli aut minui potest. Suar. cit. c. 12. num. 20. Pirh. cit. num. 132.) præcipiendi, ut decimæ iterum integre solvantur. Idque non tantum ob egentiam ministrorum Ecclesiæ, sed & ob alias causas concernentes bonum Ecclesiæ AA. iidem.

Questio 492. An, & qualiter per præscriptionem (intellige, proprie talem, hoc est, quæ sit à particularibus personis, vel respectu particularium prædiorum, cujusmodi præscriptione lex decimarum non simpliciter abrogatur; quia lex est commune præceptum universim obligans, sed interdum aliqua personæ particulares liberentur à dicta legis obligatione) detur exemptio à solvendis decimis?

1. Respondeo ad primum: posse quoque aliquos eximi præscriptione (ad quam requiritur possessio saltem civilis, titulus probabilis, verus seu præsumptus, bona fides continuata toto tempore ad præscribendum requisito, & hoc ipsum tempus, quod pro varietate rerum, quæ præscribuntur, varium est, ut compendio videre est apud Castrop. l. cit. p. 5. num. 1. ubi & in quo differat à consuetudine præscriptio) à solvendis decimis. Castrop. ibid. Laym. n. 11. cum communi. Ratio ferè est eadem, quæ de consuetudine.

2. Respondeo ad secundum: ad hanc præscriptionem requiruntur anni 40. cum titulo, vel tempus immemorabile sine titulo, juxta c. 1. de præscript. cum jus commune resistat præscribenti decimas. Pirh. n. 129. citans Molin. ... d. 25. n. 5. Suar. l. 1. c. 13. n. 1. Less. loc. cit. n. 26. Castrop. loc. cit. n. 2. intercedente enim tempore immemoriali credendum non est, antecessores justum aliquod privilegium secutos non fuisse, vel pacto aliquo hanc obligationem non redemisse; dum è contra deficiente hoc tempore immemoriali semper præsumatur mala fides, quamdiu titulus non ostenditur, cum jus semper resistat præscriptioni. Castrop. loc. cit. Jam verò præscriptio multò magis vim habet circa decimarum circumstantias, ut dictum de consuetudine, v. g. ut solvantur ex his rebus, & non ex aliis, hæc mensurâ hoc tempore, huic Ecclesiæ, & non illi, &c. Castrop. loc. cit.

3. Denique præscriptio non solvendi decimas se non extendit ad prædia acquirenda; cum præscriptio requirat possessionem; unde de solis illis prædiis potest eximere, de quibus est legitime præscripta possessio, secus ac privilegium, quòd cum non requirat possessionem, ad omnia etiam in futurum possidenda potest extendere,

Castrop. p. 12. in fine.

***

***

Questio 493. An transactione, commutatione, similive pacto eximi quis possit à decimis?

Respondet affirmativè Pirh. num. 133. Castrop. loc. cit. num. 4. Fagund. ad præcept. 5. l. 3. c. 2. num. 2. &c. modò tamen similia pacta munitur sufficiente auctoritate, hoc est, pontificiâ, dum inter Clericos & laicos facienda compositio de futuris decimis in perpetuum, vel ad longum tempus; Episcopali tamen auctoritate sufficiente, dum inter unam & aliam Ecclesiam facienda compositio, Argumento c. ex multiplici, h. t. AA. iidem. Et licet auctoritate Episcopi fieri nequeat, ut Clericus paciscatur cum laico, sic, ut hic ab omni decimarum debito solvatur, ita ut hæc pactio sit perpetua, transeatque ad successores; fieri tamen hæc auctoritate potest pactio, ut decimæ solvantur, ex talibus rebus, in hac mensura, in hoc loco, non integrè; concessa siquidem est ob utilitatem Ecclesiæ hæc potestas Episcopis, hujusmodi pacta, dum hæc ad circumstantias decimarum pertinerè videntur, quin & in tantum relaxandi jus commune solvendi integrè decimas, si partes inter se consentiant. Castrop. n. 5. citans Hostiens. in c. statumus. 2. de transact. & Suar. ubi ante. n. 15. Porro dum compositio fit, non super jure decimandi, sed super fructibus, quos vel Rector Ecclesiæ percipere debet, validè & licitè fit, etiam pro tota vita Rectoris absque consensu superioris; cum tunc non alienentur bona Ecclesiæ, sed propria. c. veniens, de transact. Abb. ibid. Fagund. l. cit. num. 18. Castrop. cit. num. 4. Unde jam consequens est, posse sic fieri à quolibet particulari compositionem de decimis jam debitis pro aliis fructibus; quemadmodum eà tali remitti possunt ex rationabili causa. Bonac. d. ut. de præc. Eccl. q. unica. p. 5. num. 3. apud Castrop. l. cit. Idem vult Pirh. cit. num. 133. ex Suar. dum ait: decimæ ab Ecclesiasticis omninò remitti possunt illis, qui ad illas solvendas tenentur, non solum ratione paupertatis; sed etiam divitiis concordia vel scandali vitandi gratiâ, vel ob aliam justam causam.

Questio 494. Quæ jure communi pœna statuta non solventibus, aut solvi impediens, aut aliquo modo usurpantibus decimas?

1. Respondeo primò, excommunicari possunt ac debent, qui decimas integras non solvunt iis, quibus debent, c. statumus. 16. q. 1. c. pervenit. c. ad hæc. c. ex parte h. t. Barbof. cit. c. 28. §. 4. n. 15. Castrop. cit. p. 15. n. 1. Pirh. num. 165. cum communi. Hanc pœnam confirmat Trid. sess. 25. c. 12. his verbis: qui decimas subtrahunt, aut impediunt, excommunicentur. Intelligendum autem hoc est, monitione præviâ. Pirh. l. cit. Barb. l. cit. citans Azor. p. 1. l. 7. c. 24. q. 17. Suar. Riccium, &c.

2. Secundò addit Trid. negationem absolutionis hisce verbis: neque ab hoc crimine nisi plenâ restitutione secutâ solvantur. Quod tamen limitandum, nisi ob impotentiam commodè restituere nequeant decimas. Pirh. loc. cit. citans Sanch. l. 2. mor. c. 20. n. 19. Barb. n. 16. citans Nav. in man. c. 17. num. 59. Castrop. l. cit. citans Bonac. Molin. &c. Et addit sufficere ad obtinendam absolutionem, si promittat & juret, se soluturum, dum potest; vel nisi remissa sint decimæ ab eo, cui debentur. Barbof. Castrop.

Castrop. Pirh. *ll. cit.* ex Fagund. *l. 3. de s. præcep. c. 6. num. 4.*

3. Tertiò in Bulla cæna excommunicatio lata adversus exigentes, occupantes, sequestrantes decimas, dum nimirum id faciunt, quasi sibi deberentur, ut Suar. Tolet. Nav. apud Castrop. *loc. cit. n. 3.* qui etiam addit, hanc excommunicationem incurere eos magistratus, qui in gravi necessitate populi decimas ex fructibus beneficiorum sequestrant in sustentationem populi, nisi prius tentaverint subvenire huic necessitati auctoritate Judicis Ecclesiastici, qui ubi in hoc negligens, posse magistratum, ne populus pereat, illa bona, quæ Clericis necessaria non sunt, sequestrare, citat pro hoc Gutierrez, & Martienzo.

4. Quartò non solvens aut restituens decimas privari debet sepulturâ Ecclesiasticâ, juxta *c. prohibemus. h. t. Barbos. n. 19.* citans Rebuff. *q. ult. n. 16. Monet. c. 8. num. 74.* Lavor, *var. lucubrat. to. 1. tit. 2. c. 12. q. 48. & c.*

5. Quinto *cl. religiofi. h. t.* specialiter fertur excommunicatio adversus religiosos (eò quòd illi eo tempore, nempe Còciliu Viennens, magis graviter & frequenter delinquebant contra præceptum decimarum Pirh. *n. 166.* juxta *Gl. hic v. religiofi*) quoscunque (etiam faminas *Gl. hic*) non habentes beneficium aut administrationem; adversus autem eos, qui beneficium, officium, vel administrationem habent, suspensio ab officiis, administrationibus, beneficiis ipso jure incurrenda, qui decimas Ecclesiæ debitas absque justo titulo sibi vendicant, aut malis artibus & fraudibus sibi usurpare præsumunt vel prohibent, aut non permittunt solvi decimas ex animalibus suarum familiarum, vel pastorum, quæ propriis gregibus permiscunt; vel ex animalibus, quæ in fraudem Ecclesiarum emunt, & tradunt venditoribus, ut ea custodiant. Item ex terris, quas ipsi servis & colonis colendas tradunt. Circa quam pœnam

6. Notandum primò, non extendi eam ad Clericos seculares, vel etiam laicos *Gl. hic v. religiofi Pirh. cit. n. 166.* Secundò non incurri hanc pœnam à religiosis, dum decimæ non Ecclesiis, sed particularibus personis debentur, Castrop. *loc. cit. n. 2.* citans Suar. Tolet. & c. Tertiò, hanc pœnam incurri, si post monitionem, quæ una sufficit facta ab iis, quorum interest, nempe à Prælati vel ministris Ecclesiarum, quibus debentur decimæ, intra mensem, nempe à prohibitionem, fraudulentam emptionem, immisionem & traditionem animalium non satisfaciunt solvendo decimas, Castrop. & Pirh. *ll. cit.* aut nisi intra duos menses non satisfecerint, aut restituerint læsis Ecclesiis ablatas, aut injuste usurpatas decimas Pirh. juxta *cl. religiofi.* Quartò à dictis pœnis eos absolvi non posse, nisi condignè satisfecerint, non obstantibus privilegiis quibuscunque, per quæ scilicet prædicta sententiæ possent impediri. Pirh. *ibid.* quamvis hæc excommunicatio jure communi nulli sit reservata. Azor. *c. 26. q. ult.* apud Pirh. denique *c. discretioni. de decimis in 6.* mandatur & severe prohibetur FF. Minoribus & Prædicatoribus, ne in suis sermonibus ad populum vel alibi (nempe in privatis collationibus, disputationibus, vel confessionibus audiendis, ut *Gl. hic v. vel aliter* apud Pirh. *num. 167.*) talia proponant, quæ Auditores à decimarum altarumve rerum Ecclesiis debitarum (puta primitiarum, oblationum, portionum funeralium, ut *Gl. hic v. aliarum rerum.*) Solutione retrahant. Quod ipsum decretum renova-

tum in *cl. cupientes. 3. de penis.* & extensum ad omnes religiosos, etiam non mendicantes, cujuscunque Ordinis (non tamen ad Clericos seculares. *Gl. ibid. v. religiosos*) adjectâ excommunicatione juxta Angelum & Tolet. apud Castrop. debent hæc dici ex pravo isto animo, & in presentia illorum, qui decimas solvere debent. Item in dicta constitutione *cupientes* præcipitur religiosis, ut certis festis ibi nominatis, si ad hoc requisiti fuerint à Rectoribus Ecclesiarum, informare studeant Auditores de solvendis decimis. Item in confessionibus movere iis conscientiam, qui decimas solvere intermittunt, ita ut si id scienter omittant, & postmodum, cum possunt, id penitentia non expiant, pergentes concionari, incurrant excommunicationem. Castrop. *loc. cit. n. 168.* vide de hoc Suar. *de cens. d. 23. s. 5. n. 37.* Barbos. *cit. c. 28. s. 4. n. 21.*

Quæstio 495. Qualiter in iuste non solventes vel detinentes decimas compellendi sint ad earum solutionem?

1. **R**espondeo primò: possunt ac debent compelli per intentatam excommunicationem. Trid. *sess. 25. c. 12.* nisi forte obstet scandalum publicum, majoraque mala nascantur ex tali coactione; tunc enim dissimulari poterit, cum vel sic bona nulla immobilia alienantur; sed quidam redditus, qui ex certa causa remitti possunt. Castrop. *p. 15. n. 1.* citans Abb. in *c. cum homines. h. t. n. 7.* *Gl. in c. ut super. de reb. Eccl. non alien.* Suar. *cit. l. 1. c. 28. n. 3. & seq.*

2. Secundò potest Ecclesia recuperare decimas actione non solum personali, sed & reali per rei vindicationem ab iniquis detentoribus ob dominium utile, quod habet in decimis, etiam vel sic bona nulla immobilia alienantur; sed quidam redditus, qui ex certa causa remitti possunt. Castrop. *loc. cit. num. 2.* Quin & juxta sententiam probabilem Abbatis in *c. cum homines. h. t. n. 6.* Host. in *c. pastoralis. h. t. n. 5.* *Gl. in c. tua.* apud Castrop. agere contra eos, quibus vendita sunt prædia, aut donata, legata & c. ut decimas præteritas non solutas solvant; eò quòd videantur prædia obligata per modum hypothecæ ad solvendas decimas quascunque; sicut bona Mariti dicuntur esse obligata pro dote uxoris. Quam tamen rationem ipse *n. 3.* cum Suar. *cit. c. 38 n. 11.* probabilis negat, cum neque fideles sua prædia taliter obligaverint, neque lex ulla sit, quæ id expressè affirmet, aut unde id colligatur.

3. Tertiò: non potest parochus à domino prædii vel colono per vim accipere decimas non solutas. Castrop. *n. 4.* citans Rebuff. *q. 9. n. 20.* Pirh. *n. 96.* cum communi; cum enim debitor, & in presente parochianus antequàm solvat decimas, sit dominus fructuum suorum, non potest creditor auctoritate propria occupare bona debitoris sui, privareque eum eorum dominio, possessione & utu, ut debitum suum recipiat. Pirh. & Castrop. *loc. cit.* Sed neque potest parochus cogere ad hoc parochianum, denegando ei, tanquam propter hoc indigno Sacramenta, nisi ubi hoc delictum foret publicum & notorium evidentiâ facti (necessariò, ut Castrop. *n. 4.* declaratum per sententiam) cum negatio publica Sacramenti necessariò requiratur, delictu esse evidens evidentiâ juris vel facti, & semper aliàs allegare possent jus aliquod vel excusationem, ob quam non solverent decimas. Pirh. *cit. n. 96.* Castrop. *n. 5.* citans Suar. *c. 38. n. 2.* Fagund. *l. 4. c. 1. n. 8.* Covar. *c. 17. n. 3.* Recurrendum proinde erit